

FARKLI BRANŞLARDAKİ ÜST DÜZEY ÜNİVERSİTELİ SPORCULARIN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ*

Atila PULUR¹

Ebru Olcay KARABULUT²

Hürmüz KOÇ³

Geliş Tarihi: 22.8.2011

Kabul Tarihi: 16.7.2012

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; üniversite eğitimi gören üst düzey sporcuların problem çözme becerilerinin branş, cinsiyet ve spor yılı değişkenleri bakımından incelemektir. Çalışmaya; Üniversitelerarası final müsabakalarına katılan 18 üniversiteden Voleybol, Basketbol, Hentbol, Atletizm, Yüzme ve Futsal (Salon Futbolu) branşlarından 84 bayan, 99 erkek olmak üzere toplam 183 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Kişisel Bilgi Formu" ve problem çözme becerilerini belirlemek için Heppner ve Peterson tarafından geliştirilen "Problem Çözme Envanteri (PÇE)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, yüzde ve frekans değerleri alınarak t- testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) kullanılmış ve $p<0.05$ düzeyinde anlamlılık aranmıştır.

Sonuç olarak; Üst düzey üniversiteli sporcuların cinsiyet değişkenine göre PÇE puanlarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüzme sporu ile uğraşan erkek sporcuların problem çözme becerileri, kız sporcuların problem çözme becerilerinden yüksek bulunmuştur. Araştırmada ayrıca, sporcuların spor yılı değişkeni ve branş değişkeni ile PÇE puanları arasında ilişkiye bakılmış, anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Üst Düzey Sporcu, Problem Çözme, Üniversite Öğrencisi

A REVIEW OF THE PROBLEM-SOLVING SKILLS OF HIGH LEVEL COLLEGIATE ATHLETES FROM DIFFERENT BRANCHES

ABSTRACT

This research aims to examine the problem-solving skills of high-level collegiate athletes in terms of different variables such as branch, gender and years in sports. There were a total of 183 athletes, from 18 universities attending the interuniversity finals, taking part in the research voluntarily: 84 female and 99 male athletes from volleyball, handball, athletics, swimming and futsal branches.

The applied data collection tool for the research was the "Personal Information Form", and the "Problem Solving Inventory", developed by Heppner and Peterson (1982) was used to determine the problem solving skills. The percent and frequency values were taken, and the t-test and analysis of variances (One Way ANOVA) were used for analyzing the data. The significance level sought was $p<0.05$.

To sum up; a significant correlation has been identified in terms of the Problem Solving Inventory scores of high level collegiate athletes by the gender variable. The problem solving skills of male swimming and track and field branches were found to be higher than those of female athletes. The research did also look at the correlation between the variable of years in sports and the branch variable and the Problem Solving Inventory scores, but no meaningful significance has been identified.

Key Words; High-level athlete, Problem Solving, College Student

GİRİŞ

Problem çözme, kişinin günlük yaşamda karşılaştığı sorunlu durumlarda etkili başa çıkma yolunu bulabilmek için geliştirdiği ve ürettiği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreçtir (1).

Birey karşılaştığı güçlük ve çözmesi gereken bir durum karşısında, sahip olduğu tüm kaynakları harekete geçirmekte, problemin çözülebilmesine yönelik ipuçları ve bazı fikirler elde etmek amacıyla, daha önceden edindiği bilgileri gözden geçirmektedir. Bireyin problem çözmedeki başarısı, problem çözme becerisine bağlıdır (2).

* Bu çalışma 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde Poster Bildiri Olarak Sunulmuştur.

¹ Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA. Yazışma Adresi:pulur@gazi.edu.tr

² Ahi Evran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KIRŞEHİR Yazışma Adresi:ebolka@hotmail.com

³ Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KAYSERİ. Yazışma Adresi:hurmuzkoc@hotmail.com

Problem çözme becerisi, insan yaşamının tümünde etkili olan ve basitten karmaşıklığa bütün etkinliklerde yer alan önemli bir yaşam becerisidir. Bireylerin karşılaştıkları sorunlar, bazen basit eylemlerle, bazen oldukça yoğun bir düşünme ile, bazen ise sahip oldukları yeteneklerle çözülebilir (3). Sporcular için de bunun geçerli olduğunu söylenebilir. Beden eğitimi ve sporda öğrencilerin sahip oldukları değer ve davranışlar, düşünce biçimi ve yetenekleri sportif başarıları açısından büyük önem taşımaktadır. Sahada, salonda, ringde, minderde sporcu kendi pozisyonunu ve yapacağı hareketi, hem rakip oyuncunun hem de takım arkadaşının pozisyon ve hareketine göre ayarlayabilmelidir.

Günümüzde sportif verimin düzeyini etkileyen çok sayıda etkenden bahsedilmektedir (3). Sporcuların, psikolojik durumu ve sergileyeceği performansı, onun problem çözme becerilerinin düzeyi ile de yakından ilgilidir. Örneğin; bir sporcunun çok fazla antrenman yapması veya çok yüksek kondisyona sahip olması, o sporcunun başarılı olması için yeterli değildir. Yerine göre doğru kararları en kısa sürede alabilen sporcunun, sporda başarıya ulaşmada daha avantajlı olacağı söylenebilir. Sonuç olarak, sporcunun problem çözme becerisi, başarıya ulaşmada önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Spor, ferdin tabii çevresini, beşeri çevre haline çevirirken, elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya bütün zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (4).

Spor, kişinin kendini kontrol etme mekanizmalarından biridir ve evrensel olma özelliğinden dolayı farklı toplum ve kültürlerden birçok insanın ortak paydasıdır. Aynı zamanda bireylerin demokratik kişiliklerinin gelişmesinde de önemli rol oynamaktadır. Böylece sporcu kendini rahat, özgür kişilikli hissetmekte, özgüveni artmakta ve başarı en üst düzeye çıkmaktadır (5). Sporcuların psikolojik hazırlıkları, sporda başarı için önemli bir faktördür. Sporcuların psikolojik durumu ve sergileyeceği performansı, onun problem çözme becerilerinin düzeyi ile de yakından ilgilidir (3).

Sporcular için yapılan çalışmalarda, sporun kişilik üzerinde birbirlerine karşı saygılı olma, iş birliği yapma, liderlik yapma, azimli ve kararlı olma gibi olumlu etkilerinin olduğu (6,7), sporcuların da sporcu olmayanlara göre daha yüksek problem çözme becerilerine sahip oldukları (8,9) tespit edilmiştir. Ayrıca sporcuların yaş, cinsiyet, ana-baba eğitim, kardeş sayısı, spor yılı gibi değişkenleri ile problem çözme becerileri arasında ilişkiyi tespit eden birçok çalışma olmasına karşın(3,10,11,12), branşlar arasındaki farklılığı inceleyen çalışmaların azlığı, problem çözme becerilerinin farklı branşlar bakımından fark oluşturup oluşturmadığı konusu önem kazanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, üniversite eğitimi gören üst düzey sporcuların problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesidir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmaya; ÜSF (Üniversite Sporları Federasyonu) tarafından düzenlenen ve 18 üniversitenin katıldığı final müsabakalarına Voleybol, Basketbol, Hentbol, Atletizm, Yüzme ve Futsal (Salon Futbolu) branşlarından 84 bayan, 99 erkek olmak üzere toplam 183 sporcu katılmıştır. Anketlerin dağıtımında ÜSF'den gerekli izinler alınmış olup sporcular gönüllülük esasına göre ankete katılmışlardır.

Çalışmada, Heppner ve Peterson tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ise Şahin, Şahin ve Heppner tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır (7,13).

Envanter kapsamı, 35 maddeden 6'lı likert ölçeği ile oluşturulmuştur. Yanıtlanmasında birey, her madde için, hangi sıklıkta o maddelerdeki gibi davrandığını işaretler. Envanterin 6'lı likert yanıtlama seçenekleri: "Her zaman böyle davranırım", "Çoğunlukla böyle davranırım", "Sık sık böyle davranırım", "Arada sırada böyle davranırım", "Ender olarak böyle davranırım" ve "Hiçbir zaman böyle davranmam" şeklindedir. Maddelerin bir kısmı olumlu, bir kısmı da olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçek, toplam puan ve alt ölçeklere ilişkin puanları vermektedir. Verilen cevaplara 1 ile 6 arasında değişen puanlar verilir. Puanlamada 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. Puanlama 32 madde üzerinden yapılır. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Envanterden alınabilecek puan aralığı, 32-192 arasındadır.

Problem Çözme Envanteri Türkçe uyarlaması için puanların yorumlanması Şekil 1'de verilmiştir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Ölçekten alınan toplam puanların azalmasında ise kişinin problem çözme beceri algısının olumlu olduğu kabul edilir. Alt ölçeklerin puanlanmasında da olumlu-istendik olarak nitelendirilebilecek problem çözme yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçeklerden (düşünen yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, planlı yaklaşım) alınan puanlar azaldıkça ilgili yaklaşım biçimlerinin daha fazla kullanıldığı değerlendirilirken; olumsuz-etkisiz olarak nitelendirilebilecek problem çözme yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçeklerden (aceleci yaklaşım ve kaçingın yaklaşım) alınan puanlar azaldıkça ilgili yaklaşım biçimlerinin daha az kullanıldığı düşünülür (10).

Verilerin istatistiksel analizinde yüzde ve frekans değerleri alınarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelendikten sonra parametrik değişkenler için iki grup karşılaştırmalarında t-testi kullanılmıştır. Parametrik olmayan değişkenler için iki grup karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi ikiden fazla grup için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Şekil 1. Problem Çözme Envanteri Türkçe Uyarlaması İçin Puanların Yorumlanması (10)

Alt Ölçekler	Ölçekten Alınan Puan Artıkça	Ölçekten Alınan Puan Düşükçe
Olumlu-istendik yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçekler (Düşünen, Kendine Güvenli, Değerlendirici, Planlı Y.)	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha AZ KULLANIR.	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha FAZLA KULLANIR.
Olumsuz-etkisiz yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçekler (Aceleci ve Kaçınan Yaklaşım)	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha FAZLA KULLANIR.	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha AZ KULLANIR.
PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ	Kişinin Problem Çözme Beceri Algısı OLUMSUZDUR.	Kişinin Problem Çözme Beceri Algısı OLUMLUDUR.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma grubuna ait demografik veriler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Bayan	84	45.9
	Erkek	99	54.1
	TOPLAM	183	100
Spor Yılı	1-3	22	12.0
	4-7	30	16.4
	8 +	131	71.6
	TOPLAM	183	100
Branş	Voleybol	41	22.4
	Basketbol	33	18.0
	Hentbol	44	24.0
	Yüzme	18	9.8
	Atletizm	22	12.0
	Futsal	25	13.7
	TOPLAM	183	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, grubun 41'inin (% 22.4) Voleybol, 33'ünün (% 18) basketbol, 44'ünün (% 24) Hentbol, 18'inin (% 9.8) Yüzme, 22'sinin (% 12) Atletizm 25'inin de (% 13.7) Futsal (Salon Futbolu) branşı ile uğraştıkları görülmektedir. Grubun 84'ü (%45.9) bayan, 99'u ise (% 54,1) erkektir. Sporcuların 22'si (% 12) 1-3 yıldır, 30'u (% 16.4) 4-7 yıldır, 131'i de (% 71.6) 8 yıldan fazla süredir spor yapmaktadır.

Tablo 2. Sporcuların PÇE puanlarının branşlara göre cinsiyet açısından incelenmesi için U Testi sonuçları

Alt boyutlar	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Voleybol	Kız	23	22.78	524	166	.281
	Erkek	18	18.72	337		
Basketbol	Kız	8	18.50	148	88	.614
	Erkek	25	16.52	413		
Hentbol	Kız	21	19.50	409.5	178.5	.138
	Erkek	23	25.24	580.5		
Yüzme	Kız	7	12.43	87.00	18	.043*
	Erkek	11	7.64	84.00		
Atletizm	Kız	12	13.88	166.5	31.5	.060
	Erkek	10	8.65	86.50		
Futsal	Kız	13	12.46	162.0	71.00	.703
	Erkek	12	13.58	163.0		

*p= 0.05 düzeyinde anlamlı.

Tablo 2'deki verilerden anlaşılacağı üzere, sporcuların PÇE puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı göstermektedir. Yüzme sporu ile uğraşan erkek sporcuların ($\bar{X} = 12.43$) puanlarının bayan sporculara ($\bar{X} = 7.64$) göre yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t_{(16)} = .18$; $p < 0.05$).

Tablo 3. Sporcuların PÇE puanlarının spor yılı değişkenine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

	Yıl	n	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Spor Yılı	1-3	22	91.52	2	0.066	.968
	4-7	30	89.82			
	8 ve üzeri	131	92.57			

*p= 0.05 düzeyinde anlamlı.

Tablo 3'deki verilerden anlaşılacağı üzere, sporcuların PÇE puanlarının spor yılı değişkenine göre farklılaşmadığı göstermemektedir ($X^2_{(2)} = .066$; $p > .05$).

Tablo 4: Sporcuların PÇE Puanlarının Branş Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort	sd	X ²	p
PÇE	Voleybol	41	104.98	5	8.683	.122
	Basketbol	33	84.61			
	Hentbol	44	90.33			
	Yüzme	18	78.58			
	Atletizm	22	75.36			
	Futsal	25	107.72			
	Toplam	183				

*p= 0,05 düzeyinde anlamlı.

Tablo 4'de görüldüğü üzere sporcuların branş değişkenine göre Problem Çözme Envanteri puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($X^2_{(5)} = 8.683$; $p > .05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'de üniversite eğitimi gören üst düzey sporcuların problem çözme becerilerinin cinsiyet, spor yılı ve branş değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada bulgular, ilgili literatür desteğinde aşağıda tartışılmıştır.

Yüzme branşında erkek sporcuların puanları, kız sporcuların puanlarından düşük bulunmuştur. Bu durum, erkek sporcuların problem çözümede kızlara oranla daha yüksek problem çözme becerisine sahip olduklarını göstermektedir (Tablo 2). Ayrıca puanlar genel olarak değerlendirildiğinde yüzme ve atletizm ile uğraşan erkek sporcuların diğer sporculara oranla daha yüksek problem çözme becerisine sahip oldukları da söylenebilir. Bu farklılığın spor branşlarının bireysel oluşundan, sporcuların bireysel özelliklerinden veya erkek ve kızlara toplumda biçilen rollerden kaynaklandığı düşünülebilir. Toplumumuzda erkeklere atılgan, sorgulayıcı ve kendine özgüveni yüksek ve güven verici bir rol, kızlara ise daha sakin, ılımlı, evcimen, olaylara karşı düşünceli ve değerlendireci bir rol biçilmiş olmasının bu sonuçları etkilediği düşünülebilir. Heppner ve ark.1983, Brems ve Johnson1988, Şahin ve ark.1993, D'Zurilla ve ark.1998, Barut ve Yılmaz 2000, Ferah 2000, İnce ve Şen 2006, Karabulut ve Kuru 2009, Kuru ve Karabulut 2009, farklı gruplarla yapmış oldukları çalışmalarda, problem çözme becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir (15, 11, 13, 14, 8, 10, 16, 17, 18). Bu çalışmalar araştırma bulguları ile paralellik arz etmektedir.

Taylan 1990, Basmacı 1998, Tümkaya ve İfazoğlu 2000, Tanrıkulu 2002, ise problem çözme becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark tespit edememiştir (19, 20, 21, 22). Sonuçlardaki bu farklılığa araştırma gruplarının farklılığının ve bireylerin kişilik özelliklerinin neden olduğu düşünülebilir.

Sporcuların spor yılı değişkenine göre, PÇE puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 3; $p > .05$). Literatürlere göre, deneyimli sporcuların daha az deneyimli sporculara oranla problem çözme ve değerlendirmede daha fazla kendine güvenli hareket ettiklerini göstermektedir. Spor ile uğraşma süreci ve kıdemi arttıkça sporcuların kendine güvenli bir problem çözme davranışı sergiledikleri söylenebilir. İzgar 2004, Germi ve Sunay 2006, Gülşen 2008, Efe ve ark. 2008, Demirtaş ve Dönmez 2008, farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda deneyimin problem çözme becerilerini olumlu etkilediğini tespit etmişlerdir (23, 24, 3, 25, 26). Elde edilen bulgular araştırma bulgularını desteklememektedir. Araştırma bulguları ile literatürler arasındaki farklılığın, araştırma gruplarının farklılarından, grubunun üst düzey sporcu olmasından, çok fazla müsabakaya katılmalarının vermiş olduğu deneyimlerden, yarışma kaygısını daha düşük yaşamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmada elde edilen bir diğer sonuç ise; Branş değişkeninin Problem Çözme Becerilerini etkilemediği yönündedir. Ancak tablodaki puan ortalamalarına bakıldığında bireysel sporla uğraşan sporcuların puanlarının diğer branş sporcularına göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda bireysel sporlarla uğraşanların daha yüksek

PULUR, A., KARABULUT, E.O., KOÇ, H., "Farklı Branşlardaki Üst Düzey Üniversiteli Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi"

problem çözme becerilerine sahip olduğunu, problemler karşısında daha girişken, cesaretli, değerlendirici bir yaklaşım sergiledikleri söylenebilir. Bireysel sporlarda sporcu her türlü problemle tek başına başa çıkmak durumundadır. Takım sporlarında olduğu gibi müsabaka anında bir başka arkadaşından destek görmemektedir. Bu sebeplerin araştırma bulgularını etkilediği söylenebilir. Akandere ve ark. 2005, Pulur ve ark. 2010, Karabulut 2009, farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların, takım sporları ile uğraşan sporculara oranla problemler karşısında daha değerlendirici ve planlı yaklaşım sergilediklerini, problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir (27, 28, 12).

Sonuç olarak, yüzme ve atletizm branşındaki kız ve erkek sporcuların problem çözme becerileri, takım sporları ile uğraşan sporculara göre yüksek olduğu, spor yılının ise problem çözme becerilerini etkilemediği tespit edilmiştir. Yapılan araştırmaların sonucu olarak takım sporları ile uğraşan sporcuların aynı zamanda bireysel sporlarla da uğraşması önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. D'Zurilla, T.J., Nezu, M., "Development and Preliminary Evaluation of The Social Problem Solving." Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology, 2 (2), pp:156-163,1990.
2. Ağır, M., Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, İstanbul, 2007
3. Gülşen D., Farklı Lig Düzeyinde Oynayan Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere, Öğrenim Durumu ve Spor Yaşlarına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2008.
4. Erkal M. Sosyolojik Açısından Spor. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1986
5. Baumann S., Uygulamalı Spor Psikolojisi.(Çev: İkizler C. Özcan AÖ). Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 1994.
6. Bilge, F. "Sporcuların Psikolojik İhtiyaçları". Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1990.
7. Heppner, P.P., Peterson, C., "The Development and Implication of a Personal Problem- Solving Inventory". Journal Of Counseling Psychology, 29(1), pp: 66-75,1982.
8. Barut, Y., Yılmaz,M. "Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne ve Eğitim Fakültesine Devam Eden Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". Uluslararası 1. Spor Bilimleri Kongresi Bildirileri, Gazi Üniversitesi, Ankara, ss.290-297, 2000.
9. Mirzeoğlu, D., Özcan, G., Kıyak, O., Aydemir, F., "Lisanslı Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi" 11. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Antalya, ss.100-103, 2010.
10. Ferah,D., "Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.
11. Brems, C., Johnson, M. E., " Problem Solving Appraisal and Coping Style: The Influence of Sex-Role Orientation and Gender". The Journal of Psychology. 123 (2), pp.187-194,1988.
12. Karabulut, EO., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Kişilik Özelliklerinin Bazı Değişkenler Bakımından Belirlenmesi ve Karşılaştırılması, G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2009
13. Şahin, N., Şahin, NH., Heppner, PP., "Psychometric Properties Of The Problem Solving İVENTORY İn a Group of Turkish University Students", Cognitive Therapy and Research, 17(4), pp : 379-396,1993.
14. D'zurilla, T. J., Maydeu-Oliveres, A., Kant, G L., "Age and Gender Differences in Social Problem Solving Ability. Personality and Individual Differences." The Journal of Psychology, 25, pp: 241-252,1998.
15. Heppner, P.P., Reeder, B.L., Larson, L.M., "Ognitive Variables Associated with Personal Problem-Solving Appraisals Implications for Counseling". Journal of Counseling Psychology. 30, pp: 537-545,1983.
16. İnce, G., Şen, C., "Adana İlinde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi". Ankara Üniversitesi Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IV (1) , pp: 5- 10, 2006.
17. Karabulut, E.O., Kuru, E., "Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi", Ahi Evran Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (3), ss : 119-127, 2009
18. Kuru, E., Karabulut, EO., "Ritim Eğitimi ve Dans Dersi Alan ve Almayan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi", GÜ, Gazi Egitim Fakültesi Dergisi, 29 (2), ss : 441-458, 2009.
19. Taylan, S., Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uygulama, Güvenlik ve Geçerlilik Çalışmaları, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1990.
20. Basmacı, S., Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 1998.
21. Tümkaya, S., İflazoğlu, A., "Çukurova Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem Çözme Düzeylerinin Bazı Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (6), ss :43-158, 2000.
22. Tanrıku, T., Yetiştirme Yurtlarında ve Aile Ortamında Yaşayan Ergenlerin Bilişsel Yapıları (Olumsuz Otomatik Düşünceler) ve Problem Çözme Becerileri Açısından İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi,İstanbul, 2002.
23. Izgar, H., Gürsel, M., Negiş, A., Önder Davranışların Problem Çözme Becerilerine Etkisi. XIII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiri Özetleri, Malatya, 2004.

24. Germi,H., Sunay H., "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi". 9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi, Muğla, 2006.
25. Efe, M., Öztürk, F., Koparan, Ş., "Bursa İlindeki Faal Futbol Hakemlerinin Problem Çözme ve Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi." Ankara Üniversitesi Spormerte, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 6 (2), pp. 49-59,2008.
26. Demirtaş, H., Dönmez, B., "Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algıları." İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi 9(19), ss:177-198, 2008.
27. Akandere, M., Aslan, F., Boyalı, E., Kaya, E. , "Üniversitede Öğrenim Gören Spor Yapan ve Yapmayan Gençlerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi", 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 2005.
28. Pular, A., Karabulut, E.O., Uzun, A., Analysing Several Variables of Between 13-15 Years Old Male Basketball Players Problem Solving Skills , of 10th International Scientific Conference "Perspectives In Physical Education and Sport" Book of Abstract, Ovidius University Pres, Constanta, 2010